

بررسی دیدگاه اسلام در مورد تغییر جنسیت در افراد

علی پیروی^{۱*}، دکتر ایرج میرزایی دیزگاه^۲

مقدمه: تغییر جنسیت تقریباً مفهوم روشنی دارد و عبارت است از تبدیل مرد به زن، یا تبدیل زن به مرد، یا تبدیل خنثی به مرد یا زن، و نیز تبدیل مرد یا زن به خنثی یا تبدیل دوجنسی ها به هم یا برعکس. البته در یک مفهوم وسیع تر، تغییر جنسیت شامل تغییر جنسیت در حیوانات و یا گیاهان نیز می‌شود. در این مطالعه برآنیم تا بدانیم آیا هر شخصی مجاز به تغییر جنسیت خود می باشد یا نه و اینکه نظر مذهبی چون تشیع و تسنن و دین مسیحیت در این رابطه چیست؟

در ابتدا بایستی بدانیم چه کسانی اقدام به تغییر جنسیت می کنند:

۱. دو جنسی ها (Hermaphrodite):

این افراد دارای آلت تناسلی از هر دو جنس هستند؛ از این رو، دارای اختلال هویت جنسی یا ابهام در جنسیت هستند. در جراحی تغییر جنسیت، یکی از دو آلت تناسلی که ضعیف، کوچک و یا غیر مناسب تشخیص داده شود، حذف و آلت دیگر تقویت و جایگزین می‌شود. در این حالت بیمار دو جنسی به یکی از دو جنس مذکر یا مؤنث تبدیل می‌شود. این نوع تغییر جنسیت‌ها از گذشته تاکنون وجود داشته است.

۲. افراد Transsexual :

امروز ما با برخی بیماران روحی و روانی روبرویم که از نظر فیزیکی هیچ‌گونه اختلال جنسیتی ندارند، ولی حاضر به پذیرش جنسیت فعلی خود نیستند. در این بیماری وضعیت ظاهری، جسمی و جنسی، ارگانهای داخلی جنسی و سیستم هورمونی و کروموزومی کاملاً در سلامت بسر میبرد ولی فرد از نظر ذهنی و روحی منکر صحت نوع جنسیت خود میباشد و به عبارتی معتقد به وجود اشتباه در نوع جنسیت خود و عدم رضایت از آن به حدی که باعث آزار شدید روحی و در نهایت تصمیم قطعی به تغییر در جنسیت خود خواهد شد. بررسی های پزشکی معاینه فیزیکی و کروموزومی و هورمونی، سلامت کامل را نشان میدهد ولی بررسی های روانپزشکی اضطراب و گاهی افسردگی ناشی از احساس عدم رضایت از جنسیت و انکار جنسیت خود را دارند به عبارت دیگر این گروه بیماران روانی، مردانی هستند که خود را زن می‌دانند، و یا زنانی هستند که خود را مرد می‌پندارند و خواهان تغییر جنسیت‌اند. گاه این بیماران به خودکشی دست می‌زنند که حداقل سه مورد آن در ایران گزارش شده است. به گفته برخی روانشناسان، برای برخی از این بیماران هیچ راه درمانی جز تغییر جنسیت وجود ندارد. از نظر علت شناسی، هنوز علت و عامل ایجاد کننده این بیماری ناشناخته است. با توجه به نرمال بودن سیستم هورمونی جنسی، بنظر میرسد اختلال در مرکز تمایلات جنسی در مغز باشد. که عامل ناشناخته و احتمالاً چند فاکتور در آن دخیل است. تشخیص این بیماری معمولاً توسط خود بیمار انجام میگیرد و فرد درحالی که ظاهراً سالم است تمایلات شدید رفتاری مطابق با جنس مخالف خود را دارد. و لازم است این علامت بطور مداوم و حداقل برای ۲ سال طول کشیده باشد. (حقیقت)

۱. دانشجوی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارتش - peiroviali@yahoo.com
۲. دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ارتش

ادیانی چون اسلام و مسیحیت و مذاهبی چون تشیع و تسنن، تغییر جنسیت افراد مبتلا به اختلال دوجنسیتی را طی جراحی مجاز اعلام کرده اند. هر چند در مورد افراد ترانس سکچوال، در برخی ادیان مثل مسیحیت و مذهبی چون تسنن، این اجازه صادر نمی شود. در مذهب شیعه تغییر جنسیت افراد ناراضی از جنسیت خود که ادعای ترانس سکچوال بودن دارند تحت شرایطی مجاز است.

روش انجام تحقیق: این تحقیق از نوع تحقیقات کتابخانه ای میباشد و محقق بعد از بررسی نتایج تحقیقات پیشین به تجزیه و تحلیل نتایج بدست آمده می پردازد.

نتایج: از نظر فقیهان شیعه برای تغییر جنسیت بایستی دو ویژگی باشد:

۱. بیماری ترانس سکچوال بایستی قطعی باشد. بنابراین افرادی که بیماری آنها مشکوک است مجاز نیستند.
۲. تغییر جنسیت بطور کامل صورت گیرد یعنی مرد کاملاً به زن تبدیل شود یا زن کاملاً به مرد تبدیل شود. برای بیماران دو جنسی هیچ مخالفتی وجود ندارد؛ چون بیماری آنان محرز و ثابت است و حتی حقوقدانان سنی و کلیسای مسیحی که با تغییر جنسیت مخالف هستند، با تغییر جنسیت این گروه مخالفتی ندارند و در واقع تغییر جنسیت به عنوان معالجه و خروج دو جنسی‌ها از بلا تکلیفی جنسی است. تغییر جنسیت در بیماران ترانس سکچوال مورد اختلاف شدید صاحب نظران است. تقریباً همه فقیهان سنی و نیز کلیسای مسیحی با عمل جراحی تغییر جنسیت مخالفند. از نظر آنان این کار تغییر در خلقت خداست، اما عده زیادی از فقیهان شیعه با تغییر جنسیت موافقت و از نظر آنان بیماران ترانس می‌توانند تغییر جنسیت دهند. امام خمینی (ره) اولین فقیه و دانشمند مسلمان است که مسائل فقهی و حقوقی تغییر جنسیت را بیان کرده است. وی معتقد است که تغییر جنسیت حرام نیست. امام خمینی (ره) می‌گوید: تغییر جنسیت مرد به زن، یا تغییر جنسیت زن به مرد، و نیز تغییر جنسیت خنثی به مرد یا زن یا تبدیل دو جنسی‌ها به مرد یا زن حرام نیست. همچنین از نظر حضرت آیت الله خامنه‌ای، تغییر جنسیت برای افراد بیماری جسمی و روحی مجاز اعلام شده است. افزون بر این، از نظر ده تن از فقیهان شیعه مانند حضرت آیت الله سیستانی در عراق، تغییر جنسیت برای بیماران روحی مجاز است.

بحث: در رابطه با بیماران دو جنسی و بلا تکلیفی آنها در رابطه با جنسیت شان که هم از نظر اندام جنسی شان و هم از نظر روحی در رابطه با جنسیت شان مشکل دارند تغییر جنسیت راهکاری مفید است. در مورد بیماری ترانس سکچوال یک بیماری روحی و روانی شدید است گاه هیچ راه درمانی برای این بیماران، جز تغییر جنسیت وجود ندارد. از نظر فقیهان شیعه دلیل شرعی از قرآن کریم یا روایات اسلامی مبنی بر حرام بودن تغییر جنسیت نداریم. همچنین کسانی که به بیماری شدید جسمی و روحی مبتلا شده‌اند و خواهان تغییر جنسیت هستند، تغییر جنسیت راهی برای معالجه و درمان این گونه بیماران است. بنابراین، تغییر جنسیت، تغییر در خلقت خدا محسوب نمی‌شود. می‌توان گفت که یکی از مصادیق حقوق بشر و حق تعیین سرنوشت، حق تغییر جنسیت برای بیماران ترانس سکچوال است. البته این تغییر جنسیت باید با دقت نظر و با مراقبت‌های ویژه پزشکی همراه باشد، تا تنها بیماران خاص که راه درمان دیگری برای آنان وجود ندارد، تغییر جنسیت دهند و باید جلوی تغییر جنسیت‌های غیر مجاز گرفته شود.

نتیجه نهایی: بنابراین افراد دوجنسیتی و کسانی که از لحاظ روحی احساس به جنس مخالف دارند مجوز تغییر جنسیت دارند اما تغییر جنسیت بدون ادله مورد قبول از لحاظ شرعی درست نیست.

کلمات کلیدی: تغییر جنسیت، دوجنسیتی، ترانس سکچوال